

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΟ 1953 ΕΩΣ ΤΟ 1975 ΠΕΡΙΠΟΥ ΜΑΖΙΚΗ ΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΣΤΕΝΙΩΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΑΥΤΗ Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ κοινωνική και οικονομική μετάλλαξη των Στενω-
τών, αποτελεί παγκόσμια πρωτιά και όσον αφορά τή μαζικότητά
της –σχεδόν 100%– και τόν χρόνο μέσα στον οποίο συνετελέσθη
δεδομένης και διακηρυγμένης τής περιφρόνησης των Στενωτών
πρός τούς τότε σχεδόν πενομένους «στεριανούς», τούς όποιους
σκωπτικῶς ἀποκαλοῦσαν «μονοσοῦρελους», δηλαδή κατόχους
ένος παντελονιοῦ, «ξεβράκωτους», «λιγδοκολλάρους», «παπά-
γους» ἐν γένει τούς στρατιωτικούς ἀπό τόν γνωστό στρατηγό κ.λπ.

Τό γεγονός αὐτό τής ριζοσπαστικῆς κοινωνικῆς ρήξης, δέν εἶ-
ναι τίποτα περισσότερο ἀπό μιά πραγματική «ἀστική, ταξική ἐπα-
νάσταση», ἀποτέλεσμα πολυετῶν κοινωνικῶν ἀπωθημένων τῶν μι-
κροαστῶν καί μεσοαστῶν Στενωτῶν, Πλοιάρχων καί μηχανικῶν.

Ὅμως, γιά νά μή θεωρηθεῖ ἡ παραπάνω ἄποψη –ιδίως ἀπό
τόν μελλοντικό ἀναγνώστη– ὡς ὑπερβολή καί γενικόλογος ἀφο-
ρισμός, γι' αὐτό θά ἀναλύσομε καί θά παρουσιάσομε τίς κοινωνι-
κές καί οικονομικές συνθήκες αὐτῆς τῆς περιόδου, ξεκινῶντας
μέ τό θέμα τῶν «Ἐπιστημονικῶν σπουδῶν».

Γιά νά πάρει, λοιπόν, ἄδεια σπουδῶν ὁ τότε νεαρός Στενωί-
της, ἀπό τό τά πάντα ρυθμίζον σκληρό μητριαρχικό καθεστῶς,
ἔπρεπε νά ἐξασφαλίζονται οἱ παρακάτω βασικές καί ἀναγκαῖες
προϋποθέσεις:

- 1) Πνευματική ἱκανότητα. (Αὐτή εὐτυχῶς ὑπῆρχε πάντοτε
ἄφθονη στίς Στενιές).
- 2) Νά ἔχει ἐξασφαλισθεῖ ἡ προίκα γιά τίς ἀδελφές ἢ γιά μίην
ὑπάρχουν ἀδελφές.

- 3) Νά μήν χρειάζεται «ξεσπίτωμα» γιά τήν Ἀθήνα.
- 4) Νά εἶναι ἐξασφαλισμένα τά ὑπέρογκα ἔξοδα σπουδῶν¹.
- 5) Νά ὑπάρχει «ἄρκετό χρημα στήν πάντα», γιά ὦρα ἀνάγκης.
- 6) Νά μήν ὑπάρχει ἀμφισβήτηση ἐπιλογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Οἱ παραπάνω αὐστηρά συντηρητικές ἀπόψεις ἦσαν ἀπολύτως λογικές, διότι ὑπῆρξαν ἀπόρροια πολυετῶν περιόδων κοινωνικῆς καί οικονομικῆς ἀνασφάλειας καί ταιλαιπωρίας.

Περί τά μέσα ὅμως τῆς δεκαετίας τοῦ 1950, ὅπου ξεκίνησε ἡ ραγδαία καί ἀλματώδης ἀνάπτυξη τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας, ἄρχισε νά εἰσρέει στίς Στενιές ἄφθονο χρημα καθιστώντας τοὺς Στενωῖτες οικονομικά ἰσχυροὺς μεσοαστοὺς.

Ὅπως ἦτο φυσικό, ὕστερα ἀπό τόν αἰφνίδιο καί ταχύτατο αὐτό πλουτισμό, ὅλες οἱ παραπάνω κοινωνικές προϋποθέσεις σπουδῶν ἐκαλύφθησαν αὐτομάτως καί δέν ἔμενε παρά μόνο ἡ τελική ἀπόφαση ἐπιλογῆς ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ ἐνδιαφερομένου· κι' ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγινε «ἡ ἀστική κυριολεκτικῶς ἐπανάσταση», ὅπως θά δοῦμε ἀμέσως.

Ἀναφερθήκαμε παραπάνω στίς ἐπιδράσεις καί στόν κυρίαρχο ρόλο, γενικῶς, τῶν πολυετῶν ἐπαγγελματικῶν καί κοινωνικῶν ἀπωθημένων καί ὡς ἐκ τούτου ὀφείλομε νά τά παρουσιάσομε καί νά τά ἐξηγήσομε στόν ἀναγνώστη, ἰδιαίτερως τόν σύγχρονο καί τόν μελλοντικό.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι οἱ γονεῖς τῆς δικῆς μας γενιάς, ἀλλά καί νεωτέρων γενεῶν ἔζησαν τήν σκληρή ζωὴ τῶν σιδερένιων κατέργων, πού προαναφέραμε καί ὑπέστησαν τά πάνδεινα, μεταβάλλοντας «τά σαλάκια τοῦ Τάμεση» σέ «First Class Liners» καί ρίχνοντάς τα στόν διεθνή ἀνταγωνισμό μέ σχεδόν μηδενικό κόστος. Ἄλλωστε καί τό δικό μας πετσί ἐδοκίμασε πολλά ἀπό αὐτά τά δεινά, κυρίως στίς ἀρχές τῆς σταδιοδρομίας μας.

Μέσα, λοιπόν, σ' αὐτή τήν ἀστική νέα κοινωνία τοῦ πλοῦτου καί τῆς εὐμάρειας ἀνεσύρθησαν ὅλα τά τυραννικά ἀπωθημένα²

1. Τό μοναδικό πανεπιστημιακό σύγγραμμα «Ὄργανικῆς χημείας» τοῦ καθηγητοῦ Βάρβογλη, ἐκόστιζε 850 δραχμές «φυλλάδιο-φυλλάδιο» κατ' εὐθειαν ἀπό τήν Θεσσαλονίκη. Τό ποσό αὐτό ἀντιστοιχοῦσε πρὸς τόν μισό μηνιαῖο μισθό τοῦ Ὑποκελευστοῦ Β' τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ!!!

2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Τό 1917, μέσα στίς Γερμανικές

του ύποσυνειδήτου και στις Στενιές κυριάρχησε τό «έπαναστατικό» σύνθημα: «όχι νά βγάξουν τά παιδιά μας τό φέσι³ στόν Α και στόν Β» – τό Α και Β καλύπτουν τά όνόματα τών έφοπλιστικών οικογενειών τής Ήνδρου. Ο δέ μακαρίτης ό πατέρας μου τό είχε κάμει τό «σύνθημα» αυτό «καραμέλα» και στάση ζωής, διακηρύσσοντας και υπερασπίζοντας μέ πάθος τήν άποψη του αυτή.

Έτσι στην άρχή δειλά-δειλά, άρχισε ή στροφή προς τίς έπιστήμες, για νά μεταβληθει σε λίγο –μέ τά συνήθως στις Στενιές κρατούντα– σε πάνδημο ρεϋμα άμιλλας και «μόδας» έπιστημονικών σπουδών. Λέμε δέ «μόδας», διότι στόν χορό τών έπιστημονικών σπουδών μπήκανε –και μάλιστα μέ άριστες επιδόσεις– σχεδόν όλα τά κορίτσια του χωριού· άλλωστε ή «μητριαρχία» ήθελε νά παίξει πάλι τό ρόλο της και μέσα στην έκκολαπτομένη νέα έπιστημονική τάξη και νά έλέγχει συνεχώς τήν κατάσταση.

Αποτέλεσμα τής τρίτης και τελευταίας αυτής κοινωνικής και οικονομικής μετάλλαξης, πού συνετελέσθη στό τέλος του αιώνα μας και όχι μόνο στις Στενιές, αλλά μέ βραδύτερους ρυθμούς σε όλη τήν Ήνδρο, είναι ή πλήρης έρήμωση και εγκατάλειψη του χωριού και όλων τών άμυγώς άστικών περιοχών του νησιού, κατά τήν χειμερινή περίοδο.

Ήδη όμως ή θάλασσα έχει άρχισει τήν σκληρή εκδίκησή της, διότι, ενώ μέ τό άφθονο χροήμα της μάς έδωσε τήν δυνατότητα νά πετάξομε τό «φέσι», μάς έντάσσει συνεχώς στό διαρκώς όγκουμένο «έθνικό πνευματικό προλεταριάτο», πού αντί «νά βγάξει τό φέσι», άπλώνει συνεχώς «τό χέρι τής έπαιτείας» εκλιπαρώντας για ένα διορισμό κι ένα μισθό πείνας!!!

τορπίλες του Α΄ παγκοσμίου πολέμου, ό από 13 έτών όρφανός Γιαννάκης Γ. Φαλαγκάς, πατέρας του γράφοντος, σε ήλικία μόλις δεκαεπτά έτών έμπαρκάρησε μέ τό βαπόρι τών δύο «φίλων» και πρώην καταχραστών «συνεταίρων» του πατέρα του. Ειδικότης ναυτολόγησης «άμισθος δόκιμος μηχανικός»· δηλαδή άνθρωπος ή μάλλον ύποζύγιο για όλες τίς βρόμικες δουλειές του μηχανοστασίου.

Σέ κάποια στιγμή ό πλέον «φιλόανθρωπος» τών δύο συνεταίρων έδωσε έντολή στόν πλοίαρχο, νά χορηγοϋν στόν όρφανό Γιαννάκη Φαλαγκά τουλάχιστον τό... «σαποϋνι» του. Μόλις τό έπληροφορήθη ό έτερος τών συνεταίρων, έξεμάνη κατά του «φιλανθρώπου» συνεταίρου του και έδωσε επείγουσα έντολή «νά κοπει τό τζάμπα σαποϋνι»!!!

3. Χαρακτηριστική κίνηση χαιρετισμού, δι' αποκαλύψεως τής κεφαλής και εκδήλωσης εκφρασης σεβασμού τών δούλων προς τούς «Αφεντάδες».